

YMPÄRIVUOROKAUTISEN HOIVAN MYÖNTÄMISKRITEERIT JA PERIAATTEET IKÄIHMISTEN PALVELUISSA

Asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan tarve arvioidaan palveluohjausryhmässä (POR), johon kuuluvat terveystalouden lääkäri ja kolme vanhuspalveluiden palveluohjaajaa. Palveluohjausryhmä arvioi ympärivuorokautisen hoivan tarpeen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan tekemien arviointien ja toimintakykymittareiden perusteella. Palveluohjausryhmän päätöksestä ja ympärivuorokautisen hoitopaikan myöntämisestä tehdään viranhaltijapäätös. Mikäli asiakas ei täytä ympärivuorokautisen hoivan kriteereitä, hänelle tehdään kielteinen viranhaltijapäätös.

Iäkkään henkilön pitkäaikainen hoiva ja huolenpito on toteutettava ensisijaisesti hänen omassa kodissaan. Palvelut sovitetaan sisällöltään ja määrältään vastaamaan henkilön kulloisiakin palvelutarpeita huomioiden olemassa olevat resurssit. Ympärivuorokautisen hoivan kriteerit koskevat ikäihmisten asiakassijoituksia tehostetun palveluasumisen yksiköihin ja sosiaalihuoltolain mukaiseen pitkäaikaiseen laitoshoittoon (hoivakoti).

Toimintakyvyn arviointi:

Asiakkaan toimintakyvyn heiketessä asiakkaan hoivan tarpeen arvioimiseksi pidetään moniammatillinen hoitoneuvottelu joko kotihoidossa tai terveyskeskuksen vuodeosastolla, jonka jälkeen kotihoito tai vuodeosasto ottaa yhteyttä SAS-tiimin palveluohjaajaan ympärivuorokautisen hoivapaikan hakemiseksi.

Asiakkaan toimintakyvyn arviointi pyritään tekemään aina kun mahdollista iäkkäälle henkilölle tutussa ympäristössä eli hänen kodissaan. Tarvittaessa asiakkaan toimintakykyä voidaan arvioida myös vanhuspalveluiden lyhytaikaishoitojaksolla tai terveyskeskuksen vuodeosastolla.

Mikäli on kyse omaishoidon asiakkaasta, on omaishoitajan fyysinen ja psyykinen jaksaminen otettava huomioon arvioitaessa asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan tarvetta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt laativat asiakkaasta kokonaisvaltaisen arvioinnin määriteltyjen sisältöjen mukaisesti. Lisäksi asiakkaasta laaditaan RAI-arviointi. Arvioinnissa käytettävät toimintakykymittarit ovat suuntaa antavia ja toimivat päätöksenteon tukena.

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystaloudesta (980/2012) mukaan kunnilla on velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä.

RAI-kriteereinä käytetään seuraavia mittareita:

- ADL-H = Arki suoriutuminen, päivittäiset toiminnot (Liikkuminen kotona, ruokailu, wc:n käyttö ja henkilökohtainen hygienia)
- CPS = Kognitiiviset toiminnot (lähimuistia, ymmärretyksi tulemista, päätöksentekokykyä ja kykyä syödä itse). Mikäli asiakkaan toimintakyvyn heikentyminen ilmenee fyysisessä toimintakyvyssä ja avuntarve on sillä osa-alueella, niin CPS ei ole palveluiden myöntämisen kannalta oleellinen.
- MAPLe_5 = Palvelutarpeiden luonne (Voidaan käyttää arvioidessa asiakkaan palvelutarvetta yhdessä muun tiedon kanssa, mm. asiakkaan koettu terveys, asiakkaan toivomukset, aiempien sairaalahoitojen määrä ja läheisten tarpeet)

Myöntämiskriteerit:

Asiakkaalla on fyysisen, psyykkisen ja/tai sosiaalisen toimintakyvyn alentumista siten, että hän tarvitsee ympärivuorokautista huolenpitoa, valvontaa ja hoivaa. Asiakas tarvitsee apua kaikissa päivittäisissä toimissa useita kertoja päivässä. Muistisairautta sairastavalla asiakkaalla on jatkuva henkilökunnan läsnäolon tarve.

Asiakas ei pärjää omassa kodissaan kotihoidon käyntien ja tarvittavien tukipalveluiden ja hoivateknologian avulla. Asiakkaan on otettava vastaan kotihoidon palveluja ja –tukipalveluita ennen ympärivuorokautisen hoitopaikan hakemista. Pääsääntönä on, että asiakkaan luokse tehdään vähintään 2 - 4 kotihoidon tai omaisavun käyntiä vuorokaudessa ennen kuin haetaan ympärivuorokautista hoitopaikkaa.

Asuinolosuhteet ja asiakkaan ikä eivät ole peruste ympärivuorokautiselle hoitopaikalle.

Ympäri vuorokautisen hoivan kriteerit RAI-mittarilla:

- **MAPLe 4 - 5** (asteikko 1-5) = Palvelutarve päivittäisissä toiminnoissa
- **CPS 3 - 6** (asteikko 0-6) = Kognitiiviset toiminnot: lähimuisti, ymmärretyksi tuleminen, päätöksentekokyky, kyky syödä itse
- **ADL-H 3 - 6** (asteikko 0-6) = Arki suoriutuminen, päivittäiset toiminnot: liikkuminen kotona, ruokailu, wc:n käyttö ja henkilökohtainen hygienia

Asiakkaan ympärivuorokautisen hoivan tarvetta arvioidaan kokonaisvaltaisesti käyttäen edellä mainittuja RAI-tuloksia sekä tulosten sisällön avaamista. Lisäksi otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden tekemä kirjallinen arviointi asiakastietojärjestelmään asiakkaan toimintakyvystä.

Periaatteita:

Jos asiakas täyttää ympärivuorokautisen hoivapaikan kriteerit hän jää odottamaan hänelle soveltuvan hoivapaikan vapautumista. Tavoitteena on, että hakija odottaa ympärivuorokautista hoivapaikkaa omassa kodissaan koti- ja/tai omaishoidon turvin.

Asiakkaan on mahdollista esittää toiveita ympärivuorokautisen hoivapaikan maantieteellisestä sijainnista.

Ympäri vuorokautinen hoivapaikka on otettava vastaan tarjotusta yksiköstä viivytyksettä, viimeistään seitsemän kalenteripäivän kuluessa.

Kotona odottavan hakijan on mahdollista kerran kieltäytyä hoivapaikan vastaanottamisesta toiveeseensa vedoten. Näissä tapauksissa pyydetään hakijaa täyttämään kieltäytymislomake dokumentoinnin vuoksi.

Terveyskeskuksen vuodeosastolla odottavan hakijan on otettava vastaan hänelle osoitettu hoivapaikka. Kotona asuvan puolison mahdollisuutta käydä hoivayksikössä pyritään tukemaan paikkavalinnalla.

Yksiköstä toiseen yksikköön tehtäviä siirtoja toteutetaan vain erityisin perustein.

Asukashuoneista pääosa on kahden hengen huoneita. Yhden hengen huoneita on rajoitetusti ja ne on tarkoitettu erityistilanteita varten. Yksikön sisällä voidaan myöhemmin tehdä huoneiden vaihtoja perustellusta syystä.

Vanhuspalvelulain §14 yhteisasumiseen soveltuvia huoneita on rajoitetusti ja yhteisasuminen pystytään järjestämään vain kaupungin omaan yksikköön.

Sosiaalihuoltolain §60 asiakkaat toisesta kunnasta sijoitetaan yksityiseen hoitokotiin.

Jollei hakija ole saanut hoivapaikkaa kolmen (3) kuukauden kuluessa, palveluohjausryhmä kartoittaa hakijan toimintakykytiedot ja arvioi kokonaistilanteen uudelleen. Palveluohjaajat seuraavat hakijoiden tilannetta odotusaikana. Iäkkään henkilön toimintakyky saattaa muuttua, myös parempaan suuntaan. Joskus hakija saattaa kuntoutua odotusaikana ja hänen ympärivuorokautisen hoivan tarpeensa näin poistuu.